

ПУБЛІЧНЕ МОВЛЕННЯ, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МІЖНАРОДНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗОВНІШНЬОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ ДИСКУРС

Ціватий В. Г.

**кандидат історичних наук, доцент,
заслужений працівник освіти України,**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

В умовах поліцентричного глобалізованого світу ХХІ століття більшість держав світу перейшла до інституціональної модернізації своїх освітніх систем і зовнішньополітичних моделей. Україна також успішно долучилася до цього процесу. На сьогодні цілком очевидно, що освіта безпосередньо пов'язана з конкурентоспроможністю випускників. Освіта створює той самий «людський капітал», який у поєднанні з «фізичним капіталом» і дає в кінцевому підсумку збільшення продуктивності та якості.

Досвід останніх десятиліть засвідчує, що подальший прогрес України, формування громадянського суспільства багато в чому залежать від того, наскільки активно в цих міжнародно-політичних та політико-дипломатичних процесах задіяна українська молодь, яка здатна професійно оволодіти міжнародними комунікаціями, комунікативними технологіями і компетентностями публічного мовлення. Адже саме ці складові є інноваційним інструментарієм сучасної зовнішньої та безпекової політики України.

Нове покоління політиків і дипломатів має бездоганно оволодіти комунікативними технологіями та вміти протидіяти деструктивним комунікаціям в міжнародних відносинах, зовнішній політиці та дипломатії, зокрема – маніпулюванню масовою свідомістю, формуванню викривленого інформаційного поля, використанню мас-медіа і соціальних мереж для пропагандистських акцій, створенню й поширенню фейків і фейкових новин тощо.

З урахуванням змін, що відбуваються у сфері функціонального управління державною службою та її інституціонального розвитку, виникає необхідність наблизити зміст та форми професійного навчання майбутніх дипломатів і державних службовців, які займаються питаннями зовнішніх зносин, до нових вимог та завдань сучасного державного управління.

Наявність комунікативних компетенцій та мистецтво публічного мовлення – це необхідні умови життєдіяльності особи та її професійного

зростання в сучасному світі, і в першу чергу – дипломатів. Уся професійна діяльність фахівців у сфері зовнішніх зносин поєднана зі спілкуванням: з колегами; з партнерами; з великими і малими групами; з людьми одного віку і різного; з колективами, які мають подібні життєві пріоритети і ні, тощо. Цілком закономірно, що для того, щоб стати професійно успішним, необхідно набути знання, уміння і сформувати відповідні навички мовленнєвої взаємодії та публічного мовлення (ораторського мистецтва) як у сфері професійній, так і на рівні повсякденного спілкування.

Саме тому інтегрована підготовка до ефективної мовленнєвої взаємодії повинна стати складовою частиною формування відповідних компетенцій на всіх етапах навчання фахівців у сфері зовнішніх зносин. Готуючи фахівців у сфері зовнішніх зносин до ефективної мовленнєвої взаємодії, неможливо залишити поза увагою й такий важливий аспект публічного виступу, як його адресність.

Здобувачам вищої освіти має пропонуватися при підготовці своїх презентацій і публічних виступів підготувати проект з урахуванням групового портрету аудиторії. Уміння утримувати увагу аудиторії відноситься до числа найважливіших прагматичних аспектів публічних промов (майстерність публічного мовлення).

Ще одним із напрямів у навчанні публічним виступам в закладах вищої освіти є підготовка до професійно-орієнтованих презентацій з використанням засобів візуальної підтримки як статичних, так і динамічних. При прослуховуванні презентацій із застосуванням програми Microsoft Power Point здобувачі вищої освіти повинні, наприклад, оцінити такі параметри, як кольороподіл вирішення слайдів, вибір шрифтів, організацію подання візуального ряду тощо.

Дані завдання дозволяють здобувачам вищої освіти не лише отримати практичні навички результативної мовленнєвої взаємодії, але й дозволяє долати психологічні бар'єри, що можуть бути супутні при ефективній публічній комунікації.

У нових умовах глобалізованого світу від викладача вищої школи на сьогодні вимагається (нагальна потреба), оволодіння додатковими методиками і спеціальними знаннями у сфері ефективного впливу на аудиторію, а також – вивчення значного обсягу додаткової літератури по теорії комунікації, теорії мови, лінгводидактики, психології, етнопсихології, психолінгвістики, риторики, ораторського мистецтва і публічного мовлення тощо.

При цьому варто зазначити, що формування комунікативних компетенцій, визначених в якості цільових програма професійної підготовки, неможливе без інтегрованого навчання результативній мовленнєвій взаємодії.

Це передбачає володіння не лише інформаційною складовою висловлювання, але й і його прагматичним аспектом. Теоретичні й практичні курси професійної підготовки, навчання іноземним мовам, у поєднанні з проектним навчанням, з розвитком навичок публічних виступів, дозволяє здобувачам вищої освіти отримати навички і компетентності позитивного впливу на аудиторію, які дозволяють випускникам ЗВО успішно конкурувати на світовому ринку праці.

Поліцентричний світоустрій сьогодення і світова глобалізація викликали необхідність формування у випускників XXI століття нових, спеціальних комунікативних компетенцій, оскільки існує ряд відмінностей у моделях поведінки і міжкультурного спілкування між українською, західною і східною культурами.

Такі відмінності в комунікаційних моделях і фреймах зустрічаються в цілому ряді випадків – від техніки ведення дискусій чи переговорів до вміння виступати публічно. Більш того, і в умовах неформального спілкування з іноземцями чи колегами у країні перебування дипломата, перш за все – англомовними партнерами і колегами, є потрібним володіння вищезгаданими навичками для проведення максимально успішної комунікації. Не менш значущим для успішної професійної діяльності є не лише певні комунікативні моделі, але й спеціальні вміння, які реалізуються в здібності вирішувати життєві й професійні проблеми, здібності до іншомовного спілкування тощо. Комунікативна компетенція є затребувана, так як сучасна освіта вимагає нагальної сутнісної модернізації професійної підготовки з урахуванням швидко змінних вимог ринку праці.

Отже, вирішення проблем усесторонньої підготовки фахівців у сфері зовнішніх зносин і дипломатів, а також забезпечення умов безперервного оновлення їх професійних знань, оволодіння сучасними технологіями застосування цих знань і компетентностей на практиці, багато в чому залежить від ефективності освітньої діяльності таких закладів вищої освіти як Київський національний університет імені Тараса Шевченка (зокрема, історичний факультет, філософський факультет та Інститут міжнародних відносин).

Одним із пріоритетних напрямів діяльності КНУ імені Тараса Шевченка – є навчання іноземних мов, оскільки однією із обов'язкових вимог щодо прийому працівників на державну або дипломатичну службу – є володіння двома (декількома) іноземними мовами. Застосування принципу інтеракційного навчання сприяє ефективному і швидкому розвитку іншомовної комунікативної компетенції дипломата і одночасно забезпечує умови для зростання інтелектуального потенціалу найбільш активного й дієвого прошарку суспільства, який формують фахівці у сфері зовнішніх зносин.